

Expeditionsklättring

Tursamt får fler och fler tillgång till klättrupplevelser i de stora bergen. Med ökad information, fotspår och eventuella "fasta installationer" avtar prestationerna dock på etablerade leder som till exempel South Col" och "Nordryggen" på Mt. Everest.

Få är de som försöker åstadkomma nyurer och förstabestigningar även internationellt, vilket troligen beror på den avsevärd lägre sannolikheten att lyckas med uppsatt målsättning. Ifrån Expeditionskommitténs sida vill vi på nästa sida försöka reda ut stilbegrepp, prestationshierarki m.m.

FÖRSTABESTIGNINGAR AV BERG OCH NYTURER PÅ DESSA innebär att man skall klättra på ställen, där andra ännu ej satt sin fot eller ej har fullfört en ny linje. Även inom denna expeditionsklättringens högsta plats i prestationshierarkin rangordnar den använde stilen placeringen ifråga om prestation.

Överordnat är självständiga expeditioner till tidigare oklättrade berg/sidor av berg större prestationer än besök till populära leder och berg, där det nästintill oundvikligt blir enklare att gå uppåt med stödet från alla andra på plats samt värdet av tillgänglig information.

Prestationen på "normalvägar" med kommersiella expeditionsarrangörer blir nästan alltid låg, MEN upplevelsen för både enskild och grupp kan vara av oerhörd stort värde. Njut.

Solo

För att klättra en led på stora berg solo, skall man vara ensam på en led med rimligt stort avstånd till andra leder med klättrare på.

Första kompletta solobestigning av 8000-meters berg gjorde Reinhold Messner via nytur på Diamirsidan av Nanga Parbat, 1978. Tomas Olsson har klättrat solo upp för Kucksay Peak (7186m) och skidat ner (Bergsport nr 120 sida 6).

Alpin stil

Med sig i ryggsäcken har man all utrustning som behövs ifrån foten av Berget/Bergschrund upp till toppen och ner igen, inkluderat all eventuell lägerutrustning.

Många av bergen, som tidigt bestegs i Himalaya, klättrades i alpin stil (belägrings-/expeditionsstil började med försöken på Everest, Nanga Parbat mfl).

Peter Habeler och R. Messner var först på ett 8000-metersberg att klättra (en variant till normalvägen) i alpin stil uppför Hidden Peak, 1975. Möjligen mest respektingivande klättring än i dag är Robert Schauer och Voitek Kurtykas alpin-stil klättring av Gasherbrum IV's västvägg till toppkammen och därifrån till cirka 100 meter under toppen, 1985.

Svensk-norska Ama Dablam-expeditionen 1990 klättrade i alpin stil på normalvägen, en tidig "sen höst"-bestigning (början av december).

Det kan finnas flera svenska exempel, vi tar gärna emot information.

Kapsel-stil

Genom att med rep förbinda läger på berget med "high-point" och därmed efter en dags klättring kunna ha ett läger att returnera till, applicerar man en stil utvecklad på storväggarna i Yosemite.

Joe Tasker och Peter Boardmans klättring uppför Västväggen på ChangaBang 1976 var möjligen första tillfället, då taktiken nyttjades i Himalaya. Deras prestation ansågs vara det svåraste gjort då.

Norwegian Trango Pulpit Direct 1999 är kanske svåraste turen i Himalaya på senare år (Bergsport nr 104 sida 24–25).

Svenska Shipton Spire (5974m) expeditionen 1999 klättrade i kapsel-stil vid bestigningen (första-repetitionen) av Ship of Fools (Bergsport nr 104 sida 20).

Lättviktsstil

Mindre än hälften av använda läger är förplacerade.

Bilden: Kinshofer-leden och Diamir-väggen till höger om tält på egen uppbyggd plattform. Under Saunders och Jensens rekognosering/acklimatisering november 1996 inför ett tilltänkt vinterförsök på Nanga Parbat i alpin stil, besökte de Ganalos syd-östsida. På oklättrade stråk måste man ibland lägga ner 1 ½ timma på stenarbete för att bygga ett brukbart underlag för nattens läger.

Bild: Rafael Jensen/K2 Höghöjds konsult (www.k2konsult.com).

Expeditions-/belägrings-/Siegestil

Man bygger upp ett antal läger på berget och acklimatiserar sig i arbetet därmed. Ofta händer det att 1–2 läger blir bivacker avslutningsvis. Ett av de starkaste internationella exemplen på expeditionsstil är amerikanska förstabestigningen av Everest Västkam med Hornbein-coloiren (på nordsidan), där Onsoeld och Hornbein med syrgas (och utan Sherpas!) klättrade on-sight in på Nordväggen från sista fasta läger på Västkammen, 1963.

Starkast är prestationen om klättrarna själva utför arbetet på berget utan stöd av andra expeditioner eller inköpt arbetskraft.

Kommersiell expeditionsstil/guidad klättring

Genom köp av tjänst/paketexpedition slipper man själv anstränga sig i kontakt med till exempel myndigheter och/eller arrangera transporter inom en främmande kultur m.m. Minskar också erfarenheten att (be-)möta dessa byråkratiska/logistiska problem.

Lokala klättrare (tex Sherpas) sätter då ofta upp fasta rep, tält m.m. på berget. Är som sportklättring hemma, men oftast utan att där ingår någon nämnvärd prestation i bestigningen av berget. Mer som att betala en motorvägsavgift och sedan gasa på.

Många stora namn har under åren sålt ut andelar av tillståndskostnaden och delar av andra "administrationskostnader" m.m, troligen med utrymme för lite vinst.

Att spara pengar och göra jobbet i kompisgänget är oftast ett tidkrävande förehavande, som dock bygger på en logistisk färdighet.

Vid några berg som till exempel Carstenz Pyramid är det enklare för myndigheter/markägare att kontrollera verksamheten, ifall "tillstånd" säljs till en kommersiell organisation i stället för till tolv enskilda äventyrare.

Om Sherpas/höghöjdsbärare

Med få undantag var dessa fram till slutet av åttiotalet oftast en ren bärkraft, som forslade utrustning upp via fasta rep till läger, som de besökande klättrarna fixat och etablerat. Genom nittioalet har de utvecklats till att klättra i främsta led och kunna fixa fasta rep, etablera läger, anordna frukost och bära kameror, syrgas m.m för de gästande klättrarna. Roligt att de härmed uppnår samma status som gamla fjällförare.

Men vad för prestation åstadkommer en klättrare, som har nytta härav?

AVVIKELSER/VARIANTER PÅ OVAN STILARTER HAR FÖREKOMMIT, NÅGRA EXEMPEL: Många, bla Jerzy Kukuczka (nyturvariant nästan solo på Makalus Nord-vest kam, 1981) och Marko Prezelj & Andrej Stremfelj (nytur i alpin stil på sydryggen av Kangchenjunga South, 8500 meter förtopp till Kangchenjunga, 1991) har fått/tagit tillfället att nyttja övergivna tält.

Att använda kvarlämnad utrustning är också att sanktionera tidigare besökarens oförmåga att städa berget efter sig, vilket är oförenligt med Tyrol Deklarationen.

Att medveten om egen fallerod logistik nyttja andra aktiva expeditioners utrustning på berget utan "lov" finner vi vara ett osjälvständigt parasiterande.

Tyrol Deklarationen (antagen september 2002) rekommenderar att vi klättrar utan fasta rep (/stegar) och syrgas.

Inköpta tjänster ifrån lokala krafter som Sherpas och Baltier är självfallet positiva för deras ekonomiska och delvis kulturella fortlevnad. Prestationen är dock alltid starkare om man fixat allt bök och stök med logistik, lägeretablering och vägval själv.

Swaragohini I (1993) och "Snow Leopard Peak" (1997) är de svenska förstabestigningarna i "Himalaya-kedjan".

Expeditionskommittén